

Szabó Elek (Endrőd 1911-1961)

Gazdálkodó család hat gyermekéből az ötödiknek született. Már elemista korában kitűnt éles eszével és csodálatos kezével társai közül. A helybeli polgári iskola kitűnő elvégzése után Szegedre került. A Királyi Katolikus Tanítóképző növendéke lett. Ott is eminens diák volt. Mikor a kitüntetéses oklevéllel búcsút vett kedves iskolavárosától, annak igazgatója meglehangú ajánlást küldött az Endrői Egyházi Iskolaszék elnökének, Csernus Mihály apátplébánosnak:

„...Tiszta szívvel merem ajánlani tanítványunkat, aki öt éven át iskolánk büszkesége, a tanulók mintaképe volt. Képessége, szorgalma, ügybuzgalma a tudomány és erkölcs szempontjából egyaránt követni való. Igen alapos pedagógiai felkészültsége biztosíték, hogy az oktató és nevelő munkát magas szinten, és sikeresen képes megoldani...”

Hazatérve beadta pályázatát, azonban csak „repülő helyettesként” nyert alkalmazást havi 20 (húsz!) pengő bér mellett. (Akkor egy kezdő tanító fizetése 100 pengőre rúgott.)

(Egyetlen alkalommal nekem is volt szerencsém hozzá. Az akkor megszokott nádipálcsás fegyelmezést Ő egy hurkapálcsával cserélte fel. Nem csoda, hogy egyetlen tanítási nap alatt megkedveltük a fiatal tanító urat.)

Endrőd külterületének délnyugati részén, a szarvasi határ szomszédságában nagyon kívánatos volt egy iskola létesítése. A szomszédos tanyai iskolák 4 km-nyi távolsága miatt nélkülözhetetlen volt.

Az első tanév elteltével magán iskolát szervezett Polyákhalmon, egy nagyobb méretű, üresen álló istálló átalakításával. Az új iskolát félszáznál is több gyermek népesítette be az induló évben. A hiányzó oktatási eszközöket remek, saját készítésű eszközökkel pótolta. Délelőtt tanítás folyt, délután könyvtár, olvasókör lett. Az iskolahagyott fiatalokat is maga köré gyűjtötte, és színvonalas művelődési estéket, ismeretterjesztő előadásokat rendezett. Két év múlva a modern tanyai iskola építése is megkezdődött. Évtizedeken át szolgálta gróf Klebelsberg Kúnó elképzelését. Annak Ő volt az első tanítója. Hét évi működése kedvezően változtatta meg az „Isten háta mögötti” tanyavilág képét.

Tanítványai közül kiemelkedik Tímár Máté, jó nevű író, aki az „Én nevelőszüleim” írásában így emlékezik rá:

„...Szabó Elek tanító úr falumbeli születésű volt. Ismertük még a nagyapját, apját, testvéreit is. Talán azért állott olyan közel hozzánk, mert azok is csizmában

jártak. Neki a lázadás merészségét köszönhetem, pedig a világ legszerényebb embere volt, míg élt. A tanyaiak új iskolát akartak. Szabó Elek az alig 20 éves tanító a semmiből létrehozta az új iskolát. A rebellis szülőktől kibérelt egy tanyát, kiverték a közfalakat, földbevert karókra padokat ácsoltak, és jónapot hatáság, elkezdődött a tanítás. Házsám szerint hordtuk a tűzrevalót, megéltünk a tanév végéig. S azt is neki köszönhetem, hogy egyáltalán magasabb iskolába kerültem. Ő beszélte rá édesapámat, egyetlen mondatomért: „Krisztus Urunk mán gyerekfővel megtanulta, hogy szegénynek lenni rossz!”

1940-től Endrőd belterületén működött. Ekkor már nős volt, három gyerek apja. S idős, megrokkant szüleiről is gondoskodott.

1944 őszén behívták katonának, testi-lelki jó barátjával, Paróczai Gergellyel. Harminchárom évesen Érsekújvárra vonult be újoncnak. Aztán nyugat felé sodródtak, Ausztria, Németország. A zűrzavarban elszakadt földijétől, s a háború végén a Dán tengerparton amerikai hadi-fogságban hozta össze őket a sors.

1946-ban tértek haza. Ez időtől haláláig szülőfaluja nevelője volt. 1949-től '56-ig igazgatóhelyettes. Az 56-os napokban a tantestület igazgatónak választotta. Az orosz beavatkozás után a visszatérő, előző igazgató leváltotta, s ettől kezdve szaktárgyai: magyart és történelmet tanított.

1951-53 között elvégezte a tanárképzőt, Szegeden. Igen tevékenyen részt vett az ötvenes évektől Endrőd kulturális életének fellendítésében. Tanított a felnőttek dolgozó iskolájában, pedagógus színjátszó csoport aktív tagja volt, a pedagógus énekkar szereplője lett. Az iskola keretei között működő 100 tagú úttörő zenekar részére lábhajtasos esztergapadon furulyák százait teremtette elő. Repülőmodellező szakkört és barkács szakkört is vezetett.

Családja részére maga készített modern, stabil bútorokat, ajándékdobozokat, művészi dísz tárgyakat.

1949-től a családja helyzete egyre nehezebb lett. Gyermeküket X kategóriába sorolták. Kiváló képességük ellenére igen sok küzdelemmel valósíthatták meg terveiket. Az első szülött Dr. Szabó Zoltán főiskolai tanár, az öccse Dr. Szabó Elek jó nevű szülész-nőgyógyász főorvos, lánya Edit tanítónő.

1961. augusztus 4-én tüdőembólia végzett vele váratlanul. A három gyermekkel itt maradt felesége, (Kovács Etelka) sok gond közt, rengeteg áldozat árán tudta csak célba juttatni kiváló gyermekeit. Amilyen hűséges feleség volt, olyan áldozatos anyaként élt és dolgozott.

A tanár úr a szarvasvégi temetőben alussza örök álmát.

Tisztelet áldott emlékének!